

ความต้องการความรู้เรื่องการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของเกษตรกร
ผู้ปลูกเผือกหอมแปลงใหญ่ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี
Needs of Knowledge on Geographical Indications Registration of Large-Scale
Taro Farmers in Ban Mo District, Saraburi Province

ณัฏนลันน์ เรืองธนอภัยสุข¹ ชลาธร จูเจริญ^{1,*} และ สุภาภรณ์ เลิศศิริ¹
Natnalan Ruangtanaapaisuk¹, Chalathon Choocharoen^{1,*} and Supaporn Lertsiri¹

¹ ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ 10900

¹ Department of Agricultural Extension and Communication, Faculty of Agriculture, Kasetsart University, Bangkok 10900

รับเรื่อง: 31 กรกฎาคม 2564 Received: 31 July 2021

ปรับแก้ไข: 15 กันยายน 2564 Revised: 15 September 2021

รับตีพิมพ์: 21 กันยายน 2564 Accepted: 21 September 2021

* Corresponding author: fagrchch@ku.ac.th

ABSTRACT: The objectives of this research were to study 1) personal basic factors, 2) knowledge of taro cultivation, 3) needs of knowledge on geographical indication registration, 4) factors related to needs of knowledge on geographical indication registration, and 5) problems and obstruction. The samples were 132 large-scale taro farmers. The data were collected by interview schedule between January and March 2021. The statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation, minimum, maximum, and chi-square. The results showed that most of the large-scale taro farmers were female at average age 52.44 years old and had a primary education level. Experience in taro cultivation was at average 16.35 years, being a member of the large-scale farmers for 3 years, average yield as 4,481.06 kg/rai. The farmer had the knowledge on taro cultivation at a high level with an average of 26.23 scores from the total of 33 scores and needed the knowledge on Geographical Indications registration in overall average at a moderate level with a mean score of 2.10. The results of the hypothesis testing on each aspect found that exposure to media channels correlated with needs for procedural knowledge, registration period and responsible agencies, size of taro planting area and group membership were associated with needs for legal knowledge and protection, taro yield correlated with needs for knowledge of the benefits gained from registration of Geographical Indications, and the experience in taro cultivation was related to needs for total knowledge at a statistically significant level of 0.05. Whereas gender was associated with needs for knowledge of the benefits gained from registering a Geographical Indication and knowledge of taro cultivation was related to needs for total knowledge at a statistically significant level of 0.01. The problem of farmers was a lack of knowledge in details of Geographical Indication registration. Therefore, the government should provide farmers with knowledge on the registration of Geographical Indications.

Keywords: Taro, need, large-scale, Geographical Indications, Saraburi

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล 2) ความรู้เกี่ยวกับการปลูกเผือกหอม 3) ความต้องการความรู้เรื่องการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ 4) ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความต้องการความรู้เรื่องการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และ 5) ปัญหาและอุปสรรค กลุ่มตัวอย่างคือ เกษตรกรผู้ปลูกเผือกหอมแปลงใหญ่ 132 ราย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2564 สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และไคสแควร์ ผลการวิจัย พบว่า ผู้ปลูกเผือกหอมแปลงใหญ่ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 52.44 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ระยะเวลาที่ปลูกเผือกหอมเฉลี่ย 16.35 ปี เป็นสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่เฉลี่ย 3 ปี ผลผลิตเฉลี่ย 4,481.06 กิโลกรัมต่อไร่ เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการปลูกเผือกหอมในระดับมาก เฉลี่ย 26.23 คะแนน จากคะแนนรวม 33 คะแนน และมีความต้องการความรู้เรื่องการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เฉลี่ยรวมในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 2.10 คะแนน ผลการทดสอบสมมติฐานรายด้านพบว่า การเปิดรับข่าวสารช่องทางสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้ด้านขั้นตอน ระยะเวลาการขึ้นทะเบียน และหน่วยงานที่รับผิดชอบ ขนาดพื้นที่ปลูกและการเป็นสมาชิกกลุ่มมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้ด้านกฎหมายและการคุ้มครอง ปริมาณผลผลิตเผือกหอมมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้ด้านประโยชน์ที่จะได้รับจากการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และระยะเวลาที่ทำอาชีพปลูกเผือกหอมมีความสัมพันธ์กับการต้องการความรู้โดยรวมที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ขณะที่เพศมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้ด้านประโยชน์ที่จะได้รับจากการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์และความรู้เกี่ยวกับการปลูกเผือกหอมมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้โดยรวมที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ปัญหา

ของเกษตรกรที่พบ ได้แก่ การขาดความรู้ในรายละเอียดการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ดังนั้นรัฐควรมีการเตรียมความพร้อมความรู้เรื่องการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ให้แก่เกษตรกร

คำสำคัญ: เผือก, ความต้องการ, แปลงใหญ่, สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์, สระบุรี

บทนำ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาด้านการเกษตรโดยมีโครงการสำคัญคือ การปรับโครงสร้างการผลิตสินค้าเกษตร โดยให้ความสำคัญในเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ได้แก่ ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่ พัฒนาคุณภาพมาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาด และส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกและพัฒนาการผลิตเผือกหอมคุณภาพ โดยเกษตรกรรวมตัวกันขอจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและเข้าร่วมในโครงการปลูกเผือกหอมแปลงใหญ่ ภายใต้นโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในปี พ.ศ. 2560 มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการปลูกเผือกหอมแปลงใหญ่ จำนวน 191 ราย พื้นที่ปลูก 1,913 ไร่ ใน 3 ตำบล ของอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี คือ ตำบลหรรเทพ ตำบลตลาดน้อย และตำบลโคกใหญ่ (Ban Mo District Agricultural Office, 2020) ซึ่งนับเป็นแหล่งผลิตเผือกคุณภาพดี รสชาติดี อันดับต้น ๆ ของประเทศไทย เผือกหอมบ้านหมอมักลิ้นหอมกว่าเผือกที่ปลูกในพื้นที่อื่นแม้จะเป็นเผือกพันธุ์เดียวกัน ยิ่งเมื่อผ่านความร้อน ต้ม นึ่ง หรือแปรรูปต่าง ๆ เผือกจะมีกลิ่นหอมที่เป็นเอกลักษณ์ และเนื้อจะมีความร่วนซุย รสชาติมัน ด้วยลักษณะพื้นที่ของอำเภอบ้านหมอมักมีลักษณะเป็นดินเหนียว สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม มีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน เป็นดินลึกและเป็นดินเหนียวจัดที่อุ้มน้ำได้ดี จึงเป็นแหล่งปลูกเผือกที่มีคุณสมบัติโดดเด่น (Department of Intellectual Property, 2020) แม้ว่าเผือกจะไม่ได้จัดเป็นพืช

เศรษฐกิจระดับประเทศ แต่ในระดับท้องถิ่นแล้วเมื่อถูกจัดเป็นพืชเศรษฐกิจก็ให้ผลตอบแทนสูงในการปลูก ซึ่งมีการปลูกเผือกสลับกับการทำนาข้าวเป็นประจำทุกปี ทำให้สร้างรายได้แก่คนในพื้นที่ โดยผลผลิตของเผือกมีทั้งจำหน่ายเป็นหัวสด แบ่งเป็นเกรดขนาดใหญ่ (น้ำหนักต่อหัว 8-10 ซีด) และเกรดขนาดกลาง (น้ำหนักต่อหัว 5-8 ซีด) ราคา กิโลกรัมละ 30 บาท เกรดขนาดปอใหญ่ (น้ำหนักต่อหัว 4-5 ซีด) ราคา กิโลกรัมละ 20 บาท เกรดขนาดปอเล็ก (น้ำหนักต่อหัว <4 ซีด) ราคา กิโลกรัมละ 13 บาท ส่งจำหน่ายในตลาดสด มีพ่อค้ามารับซื้อถึงที่ และส่วนที่มีความบกพร่องหรือเน่าเสียบางส่วนที่เรียกว่า เผือกปาด สามารถนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพิ่มมูลค่าได้

ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามจุดประสงค์ของการรวมกลุ่มโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ และที่สำคัญคือทำให้เผือกหอมมีมูลค่าเพิ่มขึ้นเพื่อการเข้าสู่การขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications, GI) ซึ่งถือเป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่ง เกิดขึ้นเมื่อชุมชนอาศัยลักษณะเฉพาะที่มีอยู่ในแหล่งภูมิศาสตร์ตามธรรมชาติ เช่น สภาพดินฟ้าอากาศ วัตถุพิเศษเฉพาะในพื้นที่ หรือทักษะความชำนาญของภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ประโยชน์ในการผลิตสินค้า ซึ่งเกษตรกรในพื้นที่ขาดความรู้ในกระบวนการขอจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ จึงดำเนินการศึกษาแนวทางการให้ความรู้แก่เกษตรกรเพื่อเพิ่มมูลค่าของเผือกหอม โดยเน้นใช้หลักการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ร่วมกับเอกลักษณ์ของเผือกหอมในอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ที่กำลังเข้าสู่กระบวนการจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในพื้นที่อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี เนื่องจากมีพื้นที่ที่มีความเหมาะสมและเป็นแหล่งปลูกเผือกหอมที่มีความสำคัญแห่งหนึ่งของประเทศไทย การได้รับรองและระบุว่าเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์จะทำให้ผู้บริโภคเห็นว่า เผือกหอมมีลักษณะพิเศษต่างไปจากเผือกหอมที่ปลูกขึ้นจากแหล่งอื่น การระบุเช่นนี้จะมีผลทำให้เผือกหอมมีราคาสูงขึ้นหรือ

จำหน่ายได้มากขึ้น เนื่องจากผู้บริโภคเกิดความเชื่อมั่นว่าจะได้รับสินค้าที่มีคุณภาพตามที่ต้องการจากแหล่งผลิตที่มีการรับรอง นอกจากนี้ การได้รับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือทางการตลาดที่ช่วยในการประชาสัมพันธ์เผือกหอมให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายในนามของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกเผือกหอมแปลงใหญ่ของอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ซึ่งจะช่วยลดภาระในการประชาสัมพันธ์สินค้าของเกษตรกรลงได้ ทั้งนี้ เพราะการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในทางการตลาดเป็นที่แพร่หลายอยู่แล้วในหลายประเทศ การเพิ่มเครื่องมือทางการตลาดตัวนี้ให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกเผือกหอมย่อมเป็นการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันในตลาดอีกด้วย ซึ่งการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาความ ต้องการความรู้ของเกษตรกรเรื่องการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทยและประโยชน์ที่จะได้รับ ได้แก่ ความรู้เบื้องต้นของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ขั้นตอนระยะเวลาการขึ้นทะเบียน และหน่วยงานที่รับผิดชอบกฎหมายและการคุ้มครอง ประโยชน์ที่จะได้รับจากการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย การจัดทำระบบควบคุมคุณภาพ และการใช้ตราสัญลักษณ์ (Department of Intellectual Property, 2004) เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเกษตรกรในการขึ้นทะเบียนโดยตรงในการผลิตเผือกหอมออกสู่ตลาดในอนาคต การศึกษานี้มุ่งหวังนำผลการศึกษาไปใช้ในการขยายผลเพื่อขับเคลื่อนระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ และเป็นแนวทางในการส่งเสริมความรู้และความต้องการเกี่ยวกับประโยชน์ที่จะได้รับจากการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไปพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้สู่เกษตรกรต่อไป

อุปกรณ์และวิธีการ

สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของเกษตรกรผู้ปลูกเผือกหอมแปลงใหญ่ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative research)

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ให้ทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการต้องการความรู้เรื่องการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย และประโยชน์ที่จะได้รับในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2564 โดยมีรายละเอียดวิธีการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกรที่เป็นสมาชิกในโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ฝึอกในเขตอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำนวนทั้งสิ้น 191 ราย (Ban Mo District Agricultural Office, 2020) ประกอบด้วย เกษตรกรในเขตตำบลตลาดน้อย 69 ราย ตำบลโคกใหญ่ 57 ราย และตำบลหรรเทพ 65 ราย โดยหาขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนและสุ่มตัวอย่างของเกษตรกร ใช้ตารางหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 (Niyamangkul, 2013) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 132 ราย จำแนกเป็นเกษตรกรในเขตตำบลตลาดน้อย 48 ราย ตำบลโคกใหญ่ 39 ราย และตำบลหรรเทพ 45 ราย

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัย

การวิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย 1) ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ การศึกษารายได้ต่อปีต่อคน และระยะเวลาที่ประกอบอาชีพการปลูกฝึอกหอม เป็นต้น 2) ความรู้เกี่ยวกับการปลูกฝึอกหอม ในประเด็นความรู้พื้นฐานในการปลูกฝึอกหอม เช่น ความเหมาะสมของดินสำหรับการปลูกฝึอกหอม พันธุ์ฝึอก วิธีการปลูกฝึอกในนาข้าว และการดูแลรักษาโรคและแมลง เป็นต้น 3) ความต้องการความรู้เรื่องการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พิจารณาคำถามจากความรู้เบื้องต้นเรื่องสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของกรมทรัพย์สินทางปัญญา และ 4) ปัญหาและอุปสรรค ด้านดิน พันธุ์โรคแมลง และด้านอื่น ๆ ในการปลูกฝึอกหอม โดยนำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญ

ตรวจสอบจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) จากนั้น นำแบบสัมภาษณ์ไปทดสอบกับเกษตรกรผู้ปลูกฝึอกหอมที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรของ KR-20 ตามแบบคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson reliability coefficient) สำหรับความรู้เกี่ยวกับการปลูกฝึอกหอมได้เท่ากับ 0.774 และวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha reliability coefficient) สำหรับความต้องการความรู้เรื่องการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้เท่ากับ 0.899

การแปลความหมายของความรู้เกี่ยวกับการปลูกฝึอกหอม กำหนดการวัดแบบอันตรภาคชั้น (Interval scale) (Niyamangkul, 2013) ซึ่งสามารถแบ่งระดับความรู้ของเกษตรกร จากข้อคำถามทั้งหมด 33 ข้อ ตามช่วงคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 0.00 – 11.00 หมายถึง มีความรู้ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 11.01 – 22.01 หมายถึง มีความรู้ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 22.02 – 33.00 หมายถึง มีความรู้ในระดับมาก

การแปลความหมายของความต้องการความรู้เรื่องการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของเกษตรกรผู้ปลูกฝึอกหอม แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ น้อย ปานกลาง และมาก โดยแปลผลระดับความต้องการความรู้ของเกษตรกร ตามช่วงคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.67 หมายถึง มีความต้องการความรู้ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.68 – 2.35 หมายถึง มีความต้องการความรู้ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 2.36 – 3.00 หมายถึง มีความต้องการความรู้ในระดับมาก

ในส่วนของปัญหาที่พบในการปลูกเผือกหอมของเกษตรกรแบ่งออกเป็นหัวข้อในการถามเป็นรายด้าน คือ 1) ความเหมาะสมของดินสำหรับการปลูกเผือกหอม 2) การคัดเลือกพันธุ์เผือก 3) การขยายพันธุ์เผือกและการปลูกเผือกหอม 4) การดูแลรักษาโรคและแมลง และ 5) การเก็บเกี่ยวและรักษาผลผลิต โดยกำหนดการวัดแบบนามบัญญัติ (Nominal scale)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 1) การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ของปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล และความรู้เกี่ยวกับการปลูกเผือกหอม ประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ค่าต่ำสุด (Minimum) และค่าสูงสุด (Maximum) และ 2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลและความรู้เกี่ยวกับการปลูกเผือกหอมกับความต้องการความรู้เรื่องการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของเกษตรกรผู้ปลูกเผือกหอมแปลงใหญ่ อำเภอบ้านหม้อ จังหวัดสระบุรี โดยใช้ค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-square) กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05

ผลการทดลองและวิจารณ์

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล

เกษตรกรผู้ปลูกเผือกหอมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 52.44 ปี รายได้เฉลี่ย 197,727.27 บาทต่อปี มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน และมีระยะเวลาที่ประกอบอาชีพการปลูกเผือกหอมเฉลี่ย 16.35 ปี ซึ่งสอดคล้องกับ Sa-ardnuk and Sriboonruang (2019) ที่ศึกษาเรื่องความคิดเห็นที่มีต่อภาระหนี้สินของเกษตรกร ตำบลศรีมงคล อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 51.08 ปี มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์

ในการทำการเกษตรเฉลี่ย 19.79 ปี และจากการศึกษาเกษตรกรผู้ปลูกเผือกหอมในส่วนของระยะเวลาการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ ส่วนมากเป็นสมาชิกเฉลี่ยประมาณ 3 ปี ร้อยละ 77.3 ของเกษตรกร ถือครองที่ดินของตนเอง มีขนาดพื้นที่ปลูกเผือกหอมเฉลี่ย 11.38 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 4,481.06 กิโลกรัมต่อไร่ โดยมีลักษณะพื้นที่ในการปลูกเผือกหอมคือปลูกในนาข้าว ใช้แรงงานในการปลูกเผือกหอมเฉลี่ย 7.24 คน เปิดรับข่าวสารด้านการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ทางสื่อบุคคลจากสมาชิกในครัวเรือนและญาติพี่น้อง (ร้อยละ 18.2) ทางสื่อกิจกรรมจะเปิดรับข่าวสารจากการจัดประชุม (ร้อยละ 48.5) ทางสื่อมวลชนจะเปิดรับข่าวสารจากการโทรทัศน์ (ร้อยละ 28.0) และร้อยละ 40.2 ของเกษตรกร เป็นสมาชิกกลุ่มธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพร้อมในเรื่องปัจจัยพื้นฐานเพื่อการขอการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของเกษตรกรผู้ปลูกเผือกหอม

ความรู้เกี่ยวกับการปลูกเผือกหอมของเกษตรกร

จากคะแนนเต็ม 33 คะแนน เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการปลูกเผือกหอมในระดับมาก (22.02 –33.00 คะแนน) เป็นจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 79.5 รองลงมาคือ มีความรู้เกี่ยวกับการปลูกเผือกหอมในระดับปานกลาง (11.01–22.01 คะแนน) ร้อยละ 20.5 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 26.23 คะแนน คะแนนสูงสุดคือ 33 คะแนน และคะแนนต่ำสุด คือ 16 คะแนน (Table 1) จะเห็นได้ว่า เกษตรกรประกอบอาชีพปลูกเผือกหอมมาเป็นเวลานาน จึงมีความชำนาญ มีการเรียนรู้จากการปฏิบัติ การสังเกต การบอกกล่าวจากรุ่นสู่รุ่นเกี่ยวกับการปฏิบัติและเทคนิคที่ใช้ในการปลูกเผือกหอม ทำให้เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการปลูกเผือกหอมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเกษตรกรตอบถูกมากที่สุดในเรื่องการเก็บเกี่ยวผลผลิต และตอบถูกน้อยที่สุดในเรื่องการขยายพันธุ์เผือกและวิธีการปลูก ซึ่งจะต้องส่งเสริมความรู้เพิ่มเติมให้แก่เกษตรกรต่อไป

Table 1 Knowledge level of farmers on taro cultivation

Knowledge level	Frequency	Percentage
High (22.02–33.00 points)	105	79.5
Moderate (11.01–22.01 points)	27	20.5
Low (0.00–11.00 points)	0	0.0

Mean = 26.23 points, standard deviation = 4.29 points, minimum = 16 points, maximum = 33 points

ความต้องการความรู้เรื่องการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของเกษตรกร

เกษตรกรมีความต้องการความรู้เรื่องการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 2.10 คะแนน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความรู้ที่เกษตรกรต้องการมากที่สุด คือ ประโยชน์ที่จะได้รับจากการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย (คะแนนเฉลี่ย 2.26 คะแนน) รองลงมาคือ การจัดทำระบบควบคุมคุณภาพและการใช้ตราสัญลักษณ์ (คะแนนเฉลี่ย 2.17 คะแนน) ขึ้นตอน ระยะเวลาการขึ้นทะเบียน และหน่วยงานที่รับผิดชอบ (คะแนนเฉลี่ย 2.12 คะแนน) และความรู้เบื้องต้นของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ กฎหมายและการคุ้มครอง (คะแนนเฉลี่ย 1.98 คะแนน) ตามลำดับ (Table 2) ซึ่งจะเห็นได้ว่า เกษตรกรต้องการความรู้เพื่อเตรียมความพร้อมในการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เพื่อเพิ่มมูลค่าของเปลือกหอม ในการปรับตัวเพื่อตอบสนองกับตลาดสมัยใหม่ และการสร้างจุดขาย

หรือจุดเด่นของสินค้าให้เป็นไปตามจุดประสงค์ของการรวมกลุ่มโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ซึ่งความรู้ที่เกษตรกรต้องการนี้นับเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยยกระดับมาตรฐานการผลิตของเปลือกหอม และที่สำคัญความรู้ที่เกษตรกรต้องการนี้ต้องได้รับการสนับสนุนองค์ความรู้จากทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองและประกอบอาชีพทางการเกษตรได้อย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับ Phoonkasem *et al.* (2020) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความยั่งยืนทางการเกษตรของเกษตรกรชาวไร่ไถ่ในจังหวัดอุดรธานี ซึ่งพบว่า ปัจจัยการสนับสนุนและส่งเสริมการเกษตรจากภาครัฐและภาคเอกชน ปัจจัยเกษตรกรชาวไร่ไถ่ ปัจจัยการบริหารจัดการในไร่ไถ่ และปัจจัยการบริหารการเงินทั้ง 4 ปัจจัย มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความยั่งยืนของเกษตรกรชาวไร่ไถ่ แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยเหล่านี้มีส่วนหนุนเสริมให้การทำไร่ไถ่ของเกษตรกรเกิดความยั่งยืนทางการเกษตร

Table 2 Knowledge needs on Geographical Indications registration of large-scale taro farmers

Knowledge needs on Geographical Indications registration	\bar{X}	SD	Level of knowledge needs
1. Introduction of Geographical Indications	1.98	0.50	Moderate
2. Procedure, registration period and responsible agency	2.12	0.67	Moderate
3. Law and protection	1.98	0.65	Moderate
4. Benefits from Geographical Indications	2.26	0.74	Moderate
5. Quality control system and using of logo	2.17	0.67	Moderate
Total	2.10	0.42	Moderate

SD = standard deviation

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลและความรู้เกี่ยวกับการปลูกเหือกหอมกับความต้องการความรู้เรื่องการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของเกษตรกรผู้ปลูกเหือกหอม

การเปิดรับข่าวสารช่องทางสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้เรื่องการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ด้านขั้นตอน ระยะเวลาการขึ้นทะเบียน และหน่วยงานที่รับผิดชอบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (Table 3) สอดคล้องกับ Sa-ardnuk and Sriboonruang (2019) ที่ศึกษาเรื่องความคิดเห็นที่มีต่อภาระหนี้สินของเกษตรกรตำบลศรีมงคล อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี จากการศึกษาพบว่า โทรทัศน์เป็นสื่อที่เกษตรกรสามารถเข้าถึงได้ง่ายและสะดวกรวดเร็วมากที่สุด เนื่องจาก

เทคโนโลยีในปัจจุบันได้แพร่หลายครอบคลุมไปในทุกพื้นที่ โดยเกษตรกรจะเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์มากที่สุด เพราะเป็นสื่อที่เกษตรกรเข้าถึงได้ง่ายที่สุด มีความน่าสนใจ มีภาพประกอบ และมีเสียงบรรยายในการอธิบายขั้นตอนการขอขึ้นทะเบียน ระยะเวลาการขึ้นทะเบียน และหน่วยงานที่รับผิดชอบ สามารถทำให้เข้าใจได้ง่าย และปฏิบัติตามได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า แม้ว่าเกษตรกรผู้ปลูกเหือกหอมจะมีการเปิดรับข่าวสาร แต่ยังมีความต้องการข่าวสารและความรู้เรื่องการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทยเพิ่มมากขึ้น เพื่อเตรียมการเข้าสู่การขึ้นเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์และนำไปปรับใช้กับเหือกหอมให้มีมูลค่าของผลผลิตเพิ่มมากขึ้น

Table 3 Relationship between personal basic factor and knowledge needs on Geographical Indications registration: procedure, registration period and responsible agency

Factors	Knowledge needs on Geographical Indications registration: procedure, registration period and responsible agency		
	χ^2	P-value	Significance
Personal data			
Media exposure: mass media	6.981*	0.030	Sig.

* Significance level at 0.05

สำหรับความต้องการความรู้เรื่องการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ด้านกฎหมายและการคุ้มครอง ขนาดพื้นที่ปลูกเหือกหอมของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (Table 4) สอดคล้องกับ Ruhul *et al.* (2013) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจปลูกยางพาราของเกษตรกรในอำเภอสวนชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา จากการศึกษาพบว่าพื้นที่ทำสวนยางพารามีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจปลูกยางพาราของเกษตรกรด้านราคาขายพารา ซึ่งเกษตรกรที่มีพื้นที่ทำสวนยางมากมีความคิดว่าพื้นที่

ของตนเองควรปลูกพืชที่คุ้มค่ากับการลงทุน จากการวิจัยนี้จะเห็นได้ว่า เกษตรกรที่มีพื้นที่ในการปลูกเหือกหอมมาก ยิ่งได้รับผลผลิตมาก จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงกฎหมายและการคุ้มครอง เพราะเมื่อมีผลผลิตที่มีการละเมิดสิทธิบัตรออกสู่ตลาดจะส่งผลกระทบต่อตนเอง หากมีผู้แอบอ้างหรือสวมรอยผลิต และอ้างสิทธิว่าผลผลิตของผู้ละเมิดนั้นเป็นผลผลิตเหือกหอมที่ได้รับการรับรองว่าเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และจำหน่ายในราคาที่ถูกลงกว่า จะส่งผลถึงโอกาสในการตลาดและกระทบต่อยอดจำหน่ายเหือกหอมในอนาคตได้

การเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้เรื่องการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ด้านกฎหมายและการคุ้มครองที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (Table 4) สอดคล้องกับ Jongpaisalsakul (2021) ที่ศึกษาประสิทธิภาพของการรวมธุรกิจตามกฎหมายการแข่งขันทางการค้า ซึ่งพบว่า ประสิทธิภาพอันเกิดขึ้นจากการรวมธุรกิจเป็นประเด็นสำคัญที่องค์กรบังคับใช้กฎหมายจะต้องคำนึงในการพิจารณาการรวมธุรกิจตามกฎหมายการแข่งขันทางการค้าเสมอ เพื่อให้การประเมินผลกระทบจากการรวมธุรกิจนั้นเป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม ส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมมากที่สุด ซึ่งการรวมธุรกิจอาจทำให้การแข่งขันทางการค้าลดลง ขณะที่ บาง

ประเทศให้น้ำหนักแก่ปัจจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพเป็นอย่างมาก จากงานวิจัยนี้ เนื่องจากการรวมกลุ่มของเกษตรกรในแต่ละกลุ่มสมาชิกต้องคำนึงถึงการขับเคลื่อนกลุ่มให้พัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น และร่วมมือกันทำหน้าที่สมาชิกกลุ่มที่ดีในการปกป้องสถานการณ์ที่ทำให้กลุ่มมีปัญหาและการดำเนินงานของกลุ่มหยุดชะงัก ดังนั้น การให้ความสำคัญด้านกฎหมายและการคุ้มครอง ย่อมเป็นสิ่งสำคัญต่อความเข้มแข็งของกลุ่มในการดำเนินงาน การวางแผนการตลาด ลดการแข่งขันทางการค้าและการตลาด และวางแผนรองรับผู้แอบอ้างหรือสวมรอยผลิตผลที่ทำให้สมาชิกในกลุ่มถูกเอาเปรียบ และส่งผลถึงรายได้ความเป็นอยู่ของสมาชิกในกลุ่ม

Table 4 Relationship between personal basic factor and knowledge needs on Geographical Indications registration: law and protection

Factors	Knowledge needs on Geographical Indications registration: law and protection		
	χ^2	P-value	Significance
Personal data			
Size of taro planting area	10.665*	0.031	Sig.
Group membership	18.021*	0.021	Sig.

* Significance level at 0.05

ความต้องการความรู้เรื่องการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ด้านประโยชน์ที่จะได้รับจากการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พบว่า เพศของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 (Table 5) เนื่องจากเพศชายและเพศหญิงอาจมีความคิด มุมมอง หรือการพิจารณาให้ความสนใจในเรื่องราวที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ Konkhayun *et al.* (2021) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตรของนักวิชาการส่งเสริม

การเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร จากการศึกษาพบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตรด้านการสื่อสารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยพบว่า เพศชายมีความต้องการในการพัฒนาระดับมากที่สุด ร้อยละ 40.8 ส่วนเพศหญิงมีความต้องการในการพัฒนาระดับมากที่สุด ร้อยละ 55.3 แสดงว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่มีความต้องการในการพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเกษตรด้านการสื่อสารในระดับมากที่สุด

ปริมาณผลผลิตเปลือกหอมของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้ ด้านประโยชน์ที่จะได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (Table 5) สอดคล้องกับ Chumsri *et al.* (2017) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกร ตำบลบางสวรรค์ อำเภอยะแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจของเกษตรกร ได้แก่ พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน จำนวนแรงงาน รายจ่าย และรายได้จากการปลูกปาล์มน้ำมัน มีความสัมพันธ์กับจำนวนผลผลิตปาล์มน้ำมัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะปัจจัยทางเศรษฐกิจมีความเกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาปาล์มน้ำมันตลอดจนการเก็บเกี่ยวและการจำหน่ายผลผลิต ซึ่งมีความสำคัญต่อจำนวนผลผลิตปาล์มน้ำมันที่เกษตรกรได้รับเป็นอย่างมาก จึงยอมมีรายจ่ายในการปลูกปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะค่า

ปุ๋ยเนื่องจากปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่มีความต้องการปุ๋ยปริมาณมาก และเกษตรกรที่มีจำนวนแรงงานมาก จะมีศักยภาพในการดูแลปาล์มน้ำมันและการเก็บเกี่ยวปาล์มน้ำมันมากขึ้น ซึ่งอาจส่งผลให้ปาล์มน้ำมันมีมากขึ้นตามไปด้วย ทั้งนี้ จากการศึกษาการปลูกเปลือกหอมของเกษตรกร เนื่องจากปริมาณผลผลิตมีผลต่อรายได้ของเกษตรกร หากราคาผลผลิตเปลือกหอมตกต่ำ ส่งผลให้เกิดการล้มตลาด พ่อค้าที่รับซื้อลดลง เกิดการกดราคารับซื้อจากเกษตรกร หรือหากเกิดภัยธรรมชาติ โรคหรือแมลงระบาด ผลผลิตที่ออกสู่ตลาดได้ลดลง ทำให้เกษตรกรขาดแรงจูงใจในการปลูกเปลือกหอมและอาจคิดว่าไม่คุ้มกับการลงทุน ด้วยเหตุนี้ เกษตรกรจึงต้องการทราบประโยชน์ที่จะได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เพื่อเป็นการต่อยอดและวางแผนหาทางออกให้กับผลผลิตของตนหากเกิดสถานการณ์วิกฤติดังกล่าว

Table 5 Relationship between personal basic factor and knowledge needs on Geographical Indications registration: benefits from Geographical Indications

Factors	Knowledge needs on Geographical Indications registration: benefits from Geographical Indications		
	χ^2	P-value	Significance
Personal data			
Gender	9.948**	0.007	Sig.
Yield	10.097*	0.039	Sig.

* Significance level at 0.05, ** Significance level at 0.01

ความต้องการความรู้เรื่องการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์โดยรวม พบว่า ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพการปลูกเปลือกหอมมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (Table 6) ซึ่งขัดแย้งกับ Chomngarm *et al.* (2021) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices, GAP) ของเกษตรกรผู้ปลูกผักชีฝรั่งใน

จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งพบว่า ประสิทธิภาพการปลูกผักชีฝรั่งของเกษตรกรไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามมาตรฐาน GAP แต่ปัจจัยด้านแรงงานในครัวเรือน ปริมาณผลผลิต ต้นทุนการผลิต และรายได้ต่อพื้นที่ปลูกมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามมาตรฐาน GAP ในบางข้อกำหนด แต่สอดคล้องกับ Ruhul *et al.* (2013) ที่พบว่า ประสิทธิภาพในการทำสวนยางพารามีความสัมพันธ์กับการการตัดสินใจปลูกยางพาราของ

เกษตรกรด้านราคาขายพาราที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เนื่องจากเกษตรกรจะทราบและรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงของราคาขายพารามาโดยตลอด สามารถคาดการณ์แนวโน้ม และทราบปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของการปลูกพารา ส่วนการปลูกเผือกหอมของเกษตรกรผู้ปลูกเผือกหอมแปลงใหญ่ อำเภอบ้านหม้อ จังหวัดสระบุรี เนื่องจากเกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกเผือกหอม ทำให้เกษตรกรทราบและรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงของราคา และการมารับซื้อเผือกหอมของพ่อค้าคนกลางที่บ่อยครั้งไม่มารับซื้อตามกำหนดเวลา หากมีสิ่งใดที่สามารถทราบได้ว่า ผลผลิตของเผือกหอมจะมีราคาสูงขึ้น และมีตลาดทางเลือกเข้ามารองรับผลผลิตของตน เกษตรกรย่อมให้ความสนใจและมีความต้องการความรู้ในด้านนั้น

ความรู้เกี่ยวกับการปลูกเผือกหอมมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้เรื่องการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์โดยรวมที่ระดับนัยสำคัญทาง

สถิติ 0.01 (Table 6) สอดคล้องกับ Kaewlaima *et al.* (2017) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่า ความรู้ในการทำเกษตรอินทรีย์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการยอมรับการทำเกษตรอินทรีย์ เมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรนี้จากค่า odd ratio ที่มีค่าเท่ากับ 2.711 สามารถอธิบายได้ว่า หากเกษตรกรมีความรู้ในเรื่องการทำเกษตรอินทรีย์มากขึ้น 1 คะแนน มีโอกาสที่จะยอมรับการทำเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นเกือบ 3 เท่า ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีความรู้ในการทำเกษตรอินทรีย์มาก จึงส่งผลให้เกษตรกรมีความเข้าใจในการทำเกษตรอินทรีย์ สามารถทำได้อย่างถูกวิธี กล้าตัดสินใจ และลองทำเกษตรอินทรีย์ ทั้งนี้ หากเกษตรกรผู้ปลูกเผือกหอมมีความรู้ในระดับมากจะส่งผลให้เกษตรกรต้องการความรู้ สามารถยอมรับความรู้ใหม่ ๆ ได้ดี และจะเปิดโอกาสในการหาช่องทางในการเพิ่มมูลค่า หรือวิธีซึ่งนำมาซึ่งความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและยั่งยืน

Table 6 Relationships between personal basic factor and knowledge on taro cultivation, and knowledge needs on total Geographical Indications registration

Factors	Knowledge needs on total Geographical Indications registration		
	χ^2	P-value	Significance
Personal data			
Experience on taro plantation	9.900*	0.042	Sig.
Knowledge on taro cultivation	16.502**	0.000	Sig.

* Significance level at 0.05, ** Significance level at 0.01

ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรผู้ปลูกเผือกหอมแปลงใหญ่

ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรผู้ปลูกเผือกหอมแปลงใหญ่ อำเภอบ้านหม้อ จังหวัดสระบุรี คือ เกษตรกรขาดความรู้ในรายละเอียดของการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์และการปลูกเผือกหอม มีปัญหาเรื่องการดูแลรักษาโรคและแมลง เนื่องจากมี

แมลงศัตรูพืชรบกวนมาก และมีฝนตกในช่วงฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชทำให้การฉีดพ่นสารเคมีไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร มักพบการระบาดของโรคและแมลงบ่อย โดยพบว่าแมลงชอบวางไข่ตอนกลางคืน และเมื่อมีการระบาดของโรคและแมลง จะต้องฉีดพ่นสารเคมีทุก 3-7 วัน เพื่อการรักษาโรคและกำจัดแมลงดังกล่าว ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมในการขอขึ้น

ทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในเรื่องของคุณภาพของผลิต เนื่องจากต้องรักษาคุณภาพมาตรฐานของผลิตให้เป็นไปตามเกณฑ์การพิจารณาที่ได้แจ้งขึ้นทะเบียนไว้ การดูแลรักษามาตรฐานของสินค้าจึงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งส่งผลถึงคุณภาพเฉพาะของเผือกหอม หากเผือกหอมได้รับความเสียหายจากโรคและแมลงอาจทำให้คุณภาพของผลิตลดลง อาจนำไปสู่การระงับการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้

สรุป

เกษตรกรผู้ปลูกเผือกหอมแปลงใหญ่ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 52.44 ปี รายได้ต่อปีต่อคนเฉลี่ย 197,727.27 บาทต่อปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพการปลูกเผือกหอม เฉลี่ย 16.35 ปี ระยะเวลาการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่เฉลี่ย 3 ปี ลักษณะการถือครองที่ดินเป็นของตนเองร้อยละ 77.3 ขนาดพื้นที่ปลูกเผือกหอมเฉลี่ย 11.38 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 4,481.06 กิโลกรัมต่อไร่ ใช้แรงงานในการปลูกเผือกหอมเฉลี่ย 7.24 คน เปิดรับข่าวสารทางสื่อมวลชนจากการโทรทัศน์ มีความรู้เกี่ยวกับการปลูกเผือกหอมอยู่ในระดับมากเฉลี่ยที่ 26.23 คะแนน จากคะแนนรวม 33 คะแนน ความต้องการความรู้เรื่องการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 2.10 คะแนน โดยต้องการความรู้เรื่องการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ด้านประโยชน์ที่จะได้รับจากการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการจัดทำระบบควบคุมคุณภาพและการใช้ตราสัญลักษณ์

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า การเปิดรับข่าวสารช่องทางสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้ด้านขั้นตอน ระยะเวลาการขึ้นทะเบียน และหน่วยงานที่รับผิดชอบ ส่วนขนาดพื้นที่ปลูกเผือกหอมและการเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้ด้านกฎหมายและการคุ้มครองเพศและปริมาณผลิตเผือกหอมของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้ด้านประโยชน์ที่จะได้รับจากการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ขณะที่ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพการปลูกเผือกหอมและความรู้เกี่ยวกับการปลูกเผือกหอมมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้โดยรวม อย่างไรก็ตาม เกษตรกรยังคงขาดความรู้ในรายละเอียดของการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์และด้านประโยชน์ที่จะได้รับ หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องควรมีการวางแผนในการถ่ายทอดความรู้ในเรื่องนี้แก่เกษตรกร เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเกษตรกรในการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความอนุเคราะห์ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลจาก นางวรรณณา กรองทอง นักวิชาการเกษตรชำนาญการ สถานีพัฒนาที่ดินสระบุรี และ นายสมเกียรติ เหลืองเจริญทิพย์ เจ้าพนักงานการเกษตรชำนาญงาน สถานีพัฒนาที่ดินสระบุรี และเกษตรกรผู้ปลูกเผือกหอมแปลงใหญ่ในพื้นที่อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

Ban Mo District Agricultural Office. 2020. Farmer registration information. Available Source: <https://doae.go.th/doae/service.php>, September 30, 2020. (in Thai)

- Chomngarm, W., P. Sukprasert, S. Tongchure and N. Datepume. 2021. Factors related to practice in Good Agricultural Practices (GAP) of parsley's farmer in Nakhon Sawan province. PNUJR. 13(2): 354–371. (in Thai)
- Chumsri, C., S. Srisuwan and S. Niyamangkoon. 2017. Factors related to oil palm planting of farmers in Bang Sawan subdistrict, Phrasaeng district, Surat Thani province. MCU SSP. 6(Suppl. 2): 597–607. (in Thai)
- Department of Intellectual Property. 2004. Introduction to Geographical Indication. Available Source: <https://www.ipthailand.go.th/th/faq/item/ความรู้เบื้องต้น-เรื่องสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์.html>, January 15, 2021. (in Thai)
- Department of Intellectual Property. 2020. Operational manual for members requesting to use Geographical Indication “Phuek Hom Ban Mo”. Available Source: https://www.opsmoac.go.th/saraburi-article_prov-files-422791791834, September 4, 2021. (in Thai)
- Jongpaisalsakul, P. 2021. The efficiencies arising from mergers under the competition law. CULJ. 39(1): 59–80. (in Thai)
- Kaewlaima, N., S. Sreshthaputra, B. Limnirankul and P. Kramol. 2017. Factors affecting farmers' adoption of organic agricultural practices, Mae Ho Phra subdistrict, Mae Taeng district, Chiang Mai province. Journal of Agriculture. 33(3): 387–395. (in Thai)
- Konkhayun, W., S. Anusontpornperm and T. Kongsila. 2021. Factors correlated with the need for skills development of agricultural promotions scholars who work for the Department of Agricultural Promotions. King Mongkut's Agr. J. 39(2): 119–129. (in Thai)
- Niyamangkul, S. 2013. Research Methods in Social Sciences and Statistics. Book to you, Bangkok. (in Thai)
- Phoonkasem, C., S. Kungwon, A. Untong and W. Nunthasen. 2020. Factors influencing the agricultural sustainability of sugarcane farmers. J. Grad. Skon. 17(76): 267–279. (in Thai)
- Ruhul, P. 2013. Factors Affecting to Decision Making on Para Rubber Cultivation of Farmers in Sanam Chai Khet District, Chachoengsao Province. MS Thesis, Kasetsart University, Bangkok. (in Thai)
- Sa-ardnuk, K. and P. Sriboonruang. 2019. Opinions toward debt of farmers in Srimongkon sub-district, Saiyok district, Kanchanaburi province. King Mongkut's Agr. J. 37(2): 369–380. (in Thai)